



ZAMONAVIY TIBBIYOTDA BOG‘LOV MATERIALLARINI TAYYORLASH VA STERILIZATSIYA QILISHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI

Farg‘ona shahar Abu Ali Ibn Sino nomidagi

jamoat salomatligi texnikumi

Maxsus fanlar kafedrasi o‘qituvchisi

Irgasheva Anora

Annotatsiya

Mazkur maqolada bog‘lov materiallarining turlari, ularni tayyorlash usullari, sterilizatsiya jarayonlari hamda tibbiyot amaliyotidagi ahamiyati yoritilgan. Jarrohlik va hamshiralik amaliyotida aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilishda steril bog‘lov materiallarining o‘rni muhim hisoblanadi. Shuningdek, sterilizatsiyaning asosiy usullari va ularning afzalliklari tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: bog‘lov materiali, sterilizatsiya, aseptika, antiseptika, bint, paxta, avtoklav, dezinfektsiya, hamshiralik ishi.

SCIENTIFIC AND PRACTICAL ASPECTS OF THE PREPARATION AND STERILIZATION OF DRESSING MATERIALS IN MODERN MEDICINE

Annotation

This article discusses the types of dressing materials, methods of their preparation, sterilization processes, and their importance in medical practice. The role of sterile dressing materials in adhering to the rules of asepsis and antiseptics in



surgical and nursing practice is important. The main methods of sterilization and their advantages are also analyzed.

Keywords: dressing material, sterilization, asepsis, antiseptics, bandage, cotton, autoclave, disinfection, nursing.

Kirish

Zamonaviy tibbiyotda infeksiyon asoratlarning oldini olish davolash jarayonining eng muhim shartlaridan biridir. Ayniqsa, jarrohlik amaliyotlari, jarohatlar va kuyishlarni davolashda ishlatiladigan bog'lov materiallarining sterilligi bemor salomatligini saqlashda katta ahamiyatga ega. Steril bo'lmagan materiallardan foydalanish yara infeksiyasi, yallig'lanish va boshqa asoratlarning rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois bog'lov materiallarini to'g'ri tayyorlash va sterilizatsiya qilish tibbiyot xodimlarining asosiy vazifalaridan biridir.

Bog'lov materiallari va ularning turlari

Bog'lov materiallari jarohatlarni tashqi muhit ta'siridan himoya qilish, qon ketishini to'xtatish, dori vositalarini yara yuzasida ushlab turish hamda shikastlangan to'qimalarning tiklanishini tezlashtirish uchun qo'llaniladi.

Asosiy bog'lov materiallariga quyidagilar kiradi:

Gigroskopik paxta;

Tibbiy bintlar;

Doka salfetkalar;

Tamponlar;

Turundalar;

Elastik bintlar;

Yopishtiruvchi bog'lov vositalari.

Ushbu materiallar sifatli, toza, gigiyenik talablarga javob beradigan va steril holatda saqlanadigan bo'lishi kerak.

Bog'lov materiallarini tayyorlash



Bog'lov materiallarini tayyorlash maxsus sterilizatsiya xonalarida yoki markaziy sterilizatsiya bo'limlarida amalga oshiriladi. Tayyorlash jarayoni quyidagi bosqichlardan iborat:

1. Materiallarni saralash

Doka, paxta va boshqa vositalar sifat jihatidan tekshiriladi. Yirtilgan, ifloslangan yoki namlangan materiallar ishlatishga yaroqsiz hisoblanadi.

2. Kerakli shaklga keltirish

Doka salfetkalar ma'lum o'lchamlarda kesiladi. Jarrohlik amaliyotlari uchun tamponlar va turundalar tayyorlanadi. Bintlar kerakli uzunlik va kenglikda o'raladi.

3. O'rash va qadoqlash

Tayyorlangan bog'lov materiallari kraft qog'ozlarga, maxsus sterilizatsiya paketlariga yoki metall bikslarga joylashtiriladi. Har bir qadoqda tayyorlangan sana va mas'ul shaxs belgilanadi.

Sterilizatsiya tushunchasi

Sterilizatsiya — buyumlar tarkibidagi barcha mikroorganizmlar, bakteriyalar, viruslar va ularning sporalarini to'liq yo'q qilish jarayonidir. Sterilizatsiyaning asosiy maqsadi infeksiyon kasalliklar tarqalishining oldini olishdan iborat. Tibbiyot muassasalarida sterilizatsiya jarayonlari qat'iy nazorat ostida olib boriladi. Har bir usulning samaradorligi fizik, kimyoviy va biologik nazorat vositalari yordamida tekshiriladi.

Bog'lov materiallarini sterilizatsiya qilish usullari

Bug'li sterilizatsiya (Avtoklavlash)



Eng keng tarqalgan usullardan biri hisoblanadi. Bunda bog'lov materiallari yuqori bosim ostidagi suv bug'i bilan sterilizatsiya qilinadi.

Afzalliklari:

Ishonchliligi yuqori;

Mikroorganizmlarni to'liq yo'q qiladi;

Tez va iqtisodiy jihatdan samarali.

Odatda sterilizatsiya 121–132°C haroratda amalga oshiriladi.

Quruq issiqlik bilan sterilizatsiya

Bu usul maxsus quruq issiqlik shkaflarida bajariladi. Harorat odatda 160–180°C bo'ladi. Asosan metall asboblari uchun qo'llaniladi, ammo ayrim bog'lov vositalariga ham tatbiq etilishi mumkin.

Gazli sterilizatsiya

Issiqlikka chidamsiz buyumlarni sterilizatsiya qilishda qo'llaniladi. Etilen oksid kabi gazlardan foydalaniladi.

Radiatsion sterilizatsiya

Sanoat miqyosida bog'lov materiallarini ishlab chiqarishda keng qo'llaniladi.

Gamma nurlari yordamida mahsulotlar steril holatga keltiriladi.

Steril materiallarni saqlash qoidalari

Sterilizatsiyadan so'ng materiallar maxsus shkaflarda saqlanadi. Saqlash jarayonida quyidagi talablarga rioya qilinadi:

Quruq va toza muhit yaratish;

Qadoqlarning butunligini saqlash;

Namlik va changdan himoyalash;

Saqlash muddatiga rioya qilish;

Sterillik nazoratini muntazam olib borish.

Steril qadoq ochilgandan keyin uning sterilligi buzilgan deb hisoblanadi va



material imkon qadar tez ishlatilishi lozim.

Hamshiraning vazifalari

Hamshira bog‘lov materiallarini tayyorlash, sterilizatsiyaga topshirish, saqlash va foydalanish jarayonlarida muhim rol o‘ynaydi. U quyidagi vazifalarni bajaradi:

Aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish;

Steril materiallarni nazorat qilish;

Sterilizatsiya muddatlarini tekshirish;

Jarrohlik va muolaja xonalarini steril materiallar bilan ta‘minlash;

Infeksiya nazoratini olib borish.

Hamshiraning mas‘uliyatli yondashuvi kasalxona ichki infeksiyalarining oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Bog‘lov materiallarini tayyorlash va sterilizatsiya qilish tibbiyot amaliyotining ajralmas qismi hisoblanadi. Steril bog‘lov vositalaridan foydalanish jarohatlarning tez bitishi, infeksiyon asoratlarning kamayishi va davolash samaradorligining oshishiga xizmat qiladi. Sterilizatsiya jarayonlarini zamonaviy talablar asosida tashkil etish hamda tibbiyot xodimlarining bu boradagi bilim va ko‘nikmalarini muntazam takomillashtirib borish sog‘liqni saqlash tizimining muhim vazifalaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Hamshiralik ishi asoslari. – Toshkent, 2022.
- 2.Jarrohlik va operatsion ish asoslari. – Toshkent, 2021.
- 3.Aseptika va antiseptika bo‘yicha amaliy qo‘llanma. – Toshkent, 2023.
- 4.O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi sterilizatsiya va dezinfeksiya bo‘yicha me‘yoriy hujjatlari.
- 5.Mahkamov M., Hamshiralik parvarishi asoslari. – Toshkent, 2020.